

Nefis-ruh ilişkisi ve nefsin kabir hâlleri

Seyfettin Öner: “1-Ruh çekilince nefis bedende mi kalır? 2-Kabir sıkması ne demektir? Bu esnada ruh bedende mi oluyor?”

Nefis-Ruh İlişkisi

Nefis, lügat manası itibariyle kişi, zat ve ruh demektir. Ruhu ana gövde sayarsak, nefis onun ilişkilerini düzenleyen ön yüzü olarak tanımlanabilir. Meselâ beden dediğimizde bir dış yüz vardır ki, tamamen ilişkiler için araçtır. Elle tutarız, gözle görürüz, kulakla işitiriz, boy ve endamla kendimizi ortaya koyarız, ayakla yürürüz... Bunların her biri bedenin bir parçası. Tamamına beden diyoruz.

Nefis dediğimizde de ruhun kişiliği, asaleti, nezaketi, şerafeti, şerareti, duyguları, ilmi, hilmi, sevgisi, öfkesi, nefreti... Nesi varsa, ruh bu özellikleri nefis vasıtasıyla bilir ve kullanır. Bilgisayarın hafıza ve iç-dış dünyası bütününe ruh dersek, işlem yapan hafıza, masa üstü, klavye, maus gibi araçlara nefis diyebiliriz. Dolayısıyla nefis ruhu tanımlıyor, ruh adına işlem yapıyor, ruhun amellerini ortaya koyuyor, ruhu vasfediyor. Esasen nefis demek ruh demektir.

Meselâ ibadet eden, dalâlete giren, seven, buğzeden, günah işleyen, lezzetlerini takip eden, kendi varlığında ayrı bir benlik hissi taşıyan, zor olsa da terbiye edilen, vesvese ve şüphe eden, güzelliklere âşık, iyiliklere meftun, gam ve kederden korkan, iyi terbiye gördüğü zaman Allah’a kul olan ve Allah’ın lütfuyla ve rahmetiyle müjdelenen objemiz nefistir.

Nefis, ruhun beden içindeyken bedenin rızıklardan aldığı lezzeti ve musibetlerden duyduğu acıyı tanımlayan, vasfeden, tadad eden ve yaşayan bir objesidir. Nefis ruhun bir vasfedicisi olunca, ruh bedenden çıktığında nefis de çıkmış oluyor. Nefis bedende kalmıyor. Esasen bedende bir şey kalmıyor. Beden topraktan geldiği gibi, vasıfsız olarak yine toprağa dönüyor.

“Küllü nefsin zaikatü’l-mevti sümme ileynâ türceûn” (Her nefis, ölümü tadacak, sonra döndürülüp bize getirileceksiniz.)¹ ayetinden anlıyoruz ki, nefis ölümü bedende ve beden ile tadıyor, ardından ruhun bir vasfedicisi sıfatıyla ruh ile birlikte

âlem-i berzaha gitmek üzere bedenden ayrılıyor. Bedenden ayrılırken de - Bediüzzaman'ın ifadesiyle-bütün bütün çıplak olmuyor, bir gılâf-ı latif bir beden-i misali giyiyor.²

Nefsin Kabir Halleri

Nefsin dünya hâli pek sıkıntılı geçmemiş ise eğer, kabir hâli nefsin canını biraz sıkabilir. Yani burada ters orantı vardır. Eğer nefis dünyada rahat etmemişse, incinmişse, hastalıklar, musibetler, yaşlılık gibi ârızalar canını fazlaca sıkmışsa isyan etmemiş olmak ve şükretmiş olmak şartıyla, kabirde rahatlığa eriyor, sıkıntıdan kurtuluyor. Kabir ona Cennet gibi geliyor. Allah'ın rahmeti ile kucaklanıyor, müjdeleniyor ve ebedi huzura eriyor.

Dünyada sıkılan ve sıkıntılar görüp isyandan uzak duran ve şükürden vazgeçmeyen nefis, artık kabirde toprak sıkmasına maruz kalmıyor.

Ancak dünyada onu sıkıyan, inciten, üzen ve ağlatan hiçbir şey olmamışsa, yani hiçbir hastalık, musibet, yaşlılık, çile başına gelmemişse, böyle nefisler her ne kadar şükür ehli de olsa kabirde, bir kabir lâtifesi kabilinden, belki bazen de kabir azabı kabilinden, kabir sıkmasına maruz kalabilirler. Ama bu sıkma çabuk geçer ve ardından insan rahatlar.

Nitekim Peygamber Efendimiz (asm) ölen bir Sahabîsi için buyurmuştur ki: “Sizin arkadaşınızı kabir sıktı. Ve öyle sıktı ki, ondan birisi kurtulsaydı, muhakkak ki Sa’d kurtulurdu. Sonra da Allah onu rahatlattı.”³

Ancak Risale-i Nur'da da müjdelendiği üzere, mü'min nefis nur-u iman kazanmışsa, bu nur onu inşallah kabirde azaptan, karanlıktan, sıkıntıdan, kabir sıkmasına maruz kalmaktan kurtarır ve onu rahata, huzura, saadete ve rahmete ulaştırır.

Nitekim Kur'ân buyuruyor ki: “Bu dünyada iyilik yapanlara bir iyilik vardır. Ahiret yurdu ise daha hayırlıdır. Allah'a karşı gelmekten sakınanların yurdu ne güzeldir.”⁴

Bediüzzaman diyor ki: “İnsan-ı mü'mine nur-u iman ile gösterir ki, mevt idam değil; tebdil-i mekândır. Kabir ise, zulümatlı bir kuyu ağzı değil; nuraniyetli âlemlerin kapısıdır. Dünya ise, bütün şaşaasıyla âhirete nispeten bir zindan hükmündedir. Elbette zindan-ı dünyadan bostan-ı cinana çıkmak ve müz'ic dağdağa-i hayat-ı cismaniyeden âlem-i rahata ve meydan-ı tayeran-ı ervaha geçmek ve mahlûkatın sıkıntılı gürültüsünden sıyrılıp huzur-u Rahman'a gitmek; bin can ile arzu edilir bir seyahattir, belki bir saadettir.”⁵

DUA

Ya Rab! Ya Rahman! Rahîm! Ya Lâtif!

Şeytanın şeraretinden, nefsin gafletinden, aklın gabavetinden Senin rahmetine sığınırım. Lûtfet! Rahmeyle! Mağfiret buyur! Beni, annemi, babamı ve bütün ehl-i imanı bağışla! Bütün ehl-i imanı nur-u imanla tenvir eyle! Kabrimizi nuraniyetli âlemlerin kapısı kıl! Âmin

Dipnotlar:

1- Ankebut Suresi. 57; Enbiya Suresi: 35; Âl-i İmran Suresi: 185

2 -Sözler, 29. Söz, 2. Maksad, 1. Esas, 1. Menba, s. 840

3- Ramuzu'l-Ehadis, s. 252

4- Nahl Suresi, 30

5 Sözler, 17. Söz, s. 331